

PAŽYMA
DĖL NAUJOS BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS NACIONALINĖS SPORTO AGENTŪROS
STEIGIMO

I. Aktualūs teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas;
3. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas;
4. Lietuvos Respublikos sporto įstatymas;
5. **Didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus sąrašas**, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1298 „Dėl valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus sąrašo patvirtinimo“ (toliau – Didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų pareigybių skaičiaus sąrašas);
6. **Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių poreikio nustatymo kriterijų aprašas**, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1298 „Dėl Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir Didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus sąrašo patvirtinimo“;
7. **Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairės**, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gegužės 16 d. nutarimu Nr. 495 „Dėl Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių ir Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių įgyvendinimo veiksmų plano patvirtinimo“;
8. **Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas**, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas).

II. Reglamentavimas

Pagal Viešojo administravimo įstatymą viešąjį administravimą gali vykdyti tik tokie subjektai, kuriems buvo suteikti įgaliojimai vykdyti šią veiklą. Viešasis administravimas yra teisės aktais reglamentuota viešojo administravimo subjektų **veikla, skirta teisės aktams įgyvendinti**: administracinis reglamentavimas, administracinių sprendimų priėmimas, teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūra, administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas (Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 18 dalis).

Viešojo administravimo įgaliojimų suteikimas reglamentuojamas Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnyje. Numatyta, kad **biudžetinėms įstaigoms viešojo administravimo įgaliojimai gali būti suteikti**:

a) įstatymais, tiesiogiai taikomu Europos Sąjungos teisės aktu, ratifikuota Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi, kai tame teisės akte nurodomas konkretus veikiantis ar numatomas steigti viešojo administravimo subjektas (jo pavadinimas, paskirtis, teisinė forma, santykiai su kitais viešojo administravimo subjektais) ir šiam subjektui nustatomi konkretūs viešojo administravimo įgaliojimai;

b) įstatymų įgalios valstybės ar savivaldybės institucijos priimtu teisės aktu, kai tame teisės akte ši institucija, vadovaudamasi įstatymu, reglamentuojančiu bendrą tam tikros visuomenės

gyvenimo srities viešojo administravimo subjektų sudarymo ir veiklos tvarką, nurodo veikiantį ar numatomą steigti viešojo administravimo subjektą (jo pavadinimą, paskirtį, teisinę formą, santykius su kitais viešojo administravimo subjektais) ir nustato šiam subjektui konkrečius viešojo administravimo įgaliojimus;

Biudžetinėms įstaigoms gali būti suteikiami įgaliojimai atlikti funkcijas visose viešojo administravimo srityse (Viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnis): 1) administracinis reglamentavimas; 2) administracinių sprendimų priėmimas; 3) administracinių paslaugų teikimas; 4) teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūra; 5) viešųjų paslaugų teikimo administravimas.

Biudžetinėse įstaigose viešojo administravimo funkcijas gali vykdyti tik valstybės tarnautojai. Valstybės tarnybos įstatymo 2 straipsnio 10 dalis apibrėžia valstybės tarnautojo sąvoką. Tai fizinis asmuo, einantis pareigas valstybės tarnyboje. Tuo tarpu valstybės tarnyba apibrėžiama kaip valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose pareigas einančių asmenų profesinė veikla, kuria atliekamos viešojo administravimo funkcijos arba užtikrinamas diplomatinės tarnybos institucijų funkcionavimas, arba padedama valstybės ar vietos valdžią įgyvendinantiems asmenims atlikti jiems nustatytas funkcijas, išskyrus ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijas (Valstybės tarnybos įstatymo 2 straipsnio 11 dalis).

2022 m. sausio 18 d. Seimas priėmė naujos redakcijos Sporto įstatymą. Biudžetinei įstaigai, atsakingai už valstybės sporto politikos įgyvendinimą, pavedamos funkcijos apibrėžtos Sporto įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje ir 17 straipsnio 6 dalyje. Sporto įstatymo pakeitimai įsigalios nuo 2022 m. liepos 1 d.

III. Poreikis steigti biudžetinę įstaigą Nacionalinę sporto agentūrą

1. Šiuo metu sporto politikos įgyvendinimo funkcijos, susijusios su sporto srities finansavimu, yra išskaidytos, nes jas vykdo Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir dvi viešosios įstaigos Švietimo mainų paramos fondas ir Centrinė projektų valdymo agentūra tiek, kiek jos susijusios su Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų sporto projektų administravimu.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija vykdo valstybės sporto politikos formavimo ir valstybės sporto politikos įgyvendinimo funkcijas, kurios yra **nebūdingos ministerijai**: aukšto meistriškumo sporto programų finansavimas, Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų projektų finansavimas, sporto gimnazijų finansavimas, valstybės stipendijų, premijų sportininkams išmokėjimas ir kt. Taigi Švietimo, mokslo ir sporto ministerija vienu metu ir formuoja valstybės sporto politiką, rengia teisės aktus, tiek ir juos įgyvendina, prižiūri šių teisės aktų įgyvendinimą.

Viešosioms įstaigoms **Švietimo mainų paramos fondui ir Centrinei projektų valdymo agentūrai** Sporto įstatymu pavesta vykdyti sporto projektų, finansuojamų Sporto rėmimo fondo lėšomis, atranką, teikti išvadas sporto projektų komisijai dėl jų tinkamumo finansuoti vertinimo, vykdyti atrinktų sporto projektų įgyvendinimo priežiūrą, įgyvendinti kitas Sporto įstatyme ir Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų sporto projektų finansavimo tvarkos apraše nustatytas funkcijas.

2. Nėra sukurtos sporto organizacijų sporto kokybės stebėsenos. Trūksta konsultacijų ir metodinės pagalbos sporto šakų federacijoms diegiant gerojo valdymo principus. Į šią problematiką atkreipė dėmesį ir Valstybės kontrolė, 2021 m. atlikusi tyrimą dėl aukšto meistriškumo sporto valdymo¹. Taip pat sportininkams trūksta suvokimo apie žalą ir teises pasekmes dėl manipuliavimų sporte. Kompetencijų centro įsteigimas numatytas Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane (1.10.2 veiksmas).

¹ Valstybės kontrolės išankstinio tyrimo ataskaita „Aukšto meistriškumo sporto valdymas“, 2021 m. kovo 10 d., Nr. ITE-1, prieiga per internetą: [Produktas | Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė \(valstybeskontrolė.lt\)](https://www.valstybeskontrolė.lt/produktas/lietuvos-respublikos-valstybes-kontrolė-valstybeskontrolė.lt), žiūrėta 2022 m. sausio 21 d.

Nauja biudžetinė įstaiga Nacionalinė sporto agentūra įgyvendins valstybės sporto politiką, vykdys viešojo administravimo funkcijas. Biudžetinę įstaigą įsteigs Vyriausybė, šios įstaigos savininkės teisės ir pareigos įgyvendins Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Įstaiga veiklą pradėtų vykdyti nuo 2022 m. liepos 1 d.

Į Nacionalinę sporto agentūrą:

- 1) Būtų perkeltos šiuo metu Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įgyvendinamos valstybės sporto politikos įgyvendinimo funkcijos, kurios nėra būdingos ministerijai.
- 2) Būtų perkeltos ir viešosios įstaigos Švietimo mainų paramos fondo bei viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros vykdomos funkcijos, susijusios su sporto projektų finansavimo Sporto rėmimo fondo lėšomis administravimu.
- 3) Įsteigtas kompetencijų centras, teikiantis konsultacijas sporto šakų federacijoms, siekiant teikti metodinę pagalbą sporto šakų federacijoms ir diegti gerojo valdymo principus.

Nacionalinės sporto agentūros steigimo sąsajos su Vyriausybės programa ir kitais strateginiais dokumentais:

- 1) Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai nebūdingos valstybės sporto politikos įgyvendinimo funkcijos bus perkeltos į biudžetinę įstaigą Nacionalinę sporto agentūrą ir, joje sutelkus visas valstybės sporto politikos įgyvendinimo funkcijas, būtų prisidedama prie Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 9.1.1 veiksmo įgyvendinimo, kuriame numatytas viešojo sektoriaus institucinės sąrangos (institucijų tinklo) ir viešojo valdymo proceso tobulinimas, įskaitant administracinės gebos stiprinimą per viešąją politiką įgyvendinančias agentūras, ir viešojo valdymo funkcijų peržiūra.
- 2) Kompetencijų centro įsteigimas numatytas Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane (1.10.2 veiksmas). Taip pat būtų įgyvendinama ir 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Sporto plėtros programa (patvirtinta Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 240 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sporto plėtros programos patvirtinimo), prisidedant prie 1 problemos „Sporto sistema neužtikrina aukščiausių sporto pasiekimų“ išsprendimo, kurios viena iš priežasčių yra ta, kad nėra sukurtos sporto organizacijų sporto kokybės stebėsenos;
- 3) Taip pat Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane numatyta sukurti sistemą, įveiklinančią sporto medicinos ir mokslo pasiekimus, rengiant aukšto meistriškumo sportininkus (1.10.6 veiksmas) – įgyvendinant šį veiksmą, Nacionalinė sporto agentūra teiks ir viešins informaciją treneriams, sportininkams ir sporto organizacijoms apie naujausius sporto mokslo pasiekimus, galimas diegti naujoves.

IV. Biudžetinės įstaigos Nacionalinės sporto agentūros etatų poreikis ir jų pasiskirstymas

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, 2019 metais priskyrus valstybės sporto politikos formavimo funkciją ir likvidavus Kūno kultūros ir sporto departamentą prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, buvo perduota 15 iš 33 Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės etatų. Šiuo metu Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Sporto grupėje yra 10 etatų, kiti 5 etatai – kituose ministerijos padaliniuose (skirti su sportu susijusiems apskaitos, teisės, komunikacijos klausimams).

Nacionalinėje sporto agentūroje būtų steigiami 34 etatai, iš kurių 19 būtų valstybės tarnautojai. Etatai būtų finansuojami iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos valdomų asignavimų. Preliminariais skaičiavimais vieniems biudžetiniams metams įstaigai išlaikyti reikalingas lėšų poreikis – apie 1,3 mln. Eur (nuo 2022 m. liepos 1 d. – 600 tūkst. Eur Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos biudžete numatyti), iš kurių dalį sudarys lėšos, skirtos, Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamiems fizinio aktyvumo projektams administruoti – kaip iki šiol, iki 4 procentų Sporto rėmimo fondo lėšų (apie 600 tūkst. Eur). Darbuotojų atlyginimams (34 etatai) – apie 1 mln. Eur, ūkio ir kitoms išlaidoms – apie 275 tūkst. Eur.

Iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos į Nacionalinę sporto agentūrą etatų perkelti nenumatoma. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Sporto grupės 3 valstybės tarnautojų etatai, kurių vykdomos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai nebūdingos valstybės sporto politikos įgyvendinimo funkcijos perkeliamos į Nacionalinę sporto agentūrą, bus panaudoti nuolatinėms Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos funkcijoms, susijusioms su valstybės sporto politikos formavimu, vykdyti, taip pat švietimo, mokslo ir sporto ministro sporto valdymo srities įstaigoms, įskaitant Nacionalinę sporto agentūrą, savininkės teisėms ir pareigoms įgyvendinti, todėl šių funkcijų administravimui Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje reikalingos pareigybės. Pareigybės reikalingos ir teisės aktų, susijusių su valstybės sporto politikos sritimi, projektams rengti. Pažymėtina ir tai, kad Seimui priėmus Lietuvos Respublikos loterijų įstatymo Nr. IX-1661 18, 31 straipsnių pakeitimo ir 19 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymą ir Lietuvos Respublikos loterijų ir lošimų mokesčio įstatymo Nr. IX-326 5 straipsnio pakeitimo įstatymą, kuriais buvo panaikinta prievolė loterijų organizatoriams skirti 8 procentus nuo išplatintų loterijos bilietai nominaliosios vertės paramą Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatyme nustatytiems paramos gavėjams, siekiant užtikrinti tvarų olimpinį sporto šakų finansavimą iš vieno šaltinio, Lietuvos tautinis olimpinis komitetas nebevykdys su olimpinio sporto šakų finansavimu susijusių funkcijų. Tuo tikslu švietimo, mokslo ir sporto ministras turės atitinkamai patvirtinti aukšto meistriskumo sporto finansavimą reglamentuojančius teisės aktus ir užtikrinti tvarų olimpinio sporto šakų finansavimą.

Taip pat kadangi Nacionalinė sporto agentūra perims ir viešųjų įstaigų Švietimo mainų paramos fondo ir Centrinės projektų valdymo agentūros funkcijas, susijusias su sporto projektų, finansuojamų Sporto rėmimo fondo lėšomis, administravimu, tikėtina, kad dalis šių įstaigų darbuotojų pereitų dirbti į naują biudžetinę įstaigą Nacionalinę sporto agentūrą. Švietimo mainų paramos fonde su minėtomis funkcijomis vykdyti yra numatyta 19 etatų (ne valstybės tarnautojai), o Centrinėje projektų valdymo agentūroje – 4,7 etato (ne valstybės tarnautojai). Šioms viešosioms įstaigoms toliau nebevykdant su sporto projektais susijusių funkcijų, įsteigti su sporto projektais susijusioms funkcijoms vykdyti etatai turėtų būti panaikinti.

Įstaigos padalinys	Padalinio vykdomos funkcijos	Etatų skaičius	Administruojamos lėšos, tūkst. Eur							Įstaiga, kurios funkcijos perkeliamos
			Švietimo, mokslo ir sporto ministerija				Nacionalinė sporto agentūra			
			2019 m.	2020 m.	2021 m.	Nuo 2022-01-01 iki 2022-06-30	Nuo 2022-07-01 iki 2022-12-31	2023 m.	2024 m.	
Vadovas		1								
Programų ir projektų priežiūros vyr. patarėjas		1								
Aukšto meistriskumo sporto skyrius	AM sporto politikos įgyvendinimas: AM sporto programų, sporto gimnazijų finansavimas, valstybės stipendijų, premijų sportininkams išmokėjimas, stebėseną	7	5.607	11.876	15.998	23.692	1.500	30.000	30.026	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (Sporto grupės 2 valstybės tarnautojų vykdomos funkcijos), Lietuvos tautinis olimpinis komitetas, Lietuvos parolimpinis komitetas

Fizinio aktyvumo skyrius	Fizinio aktyvumo ir sporto bazių pagerinimo projektų finansavimas Sporto rėmimo fondo lėšomis ir jų administravimas, nacionalinių fizinio aktyvumo programų finansavimas	9	13.662	17.533	14.986	15.163	Tik skelbs konkursą 2023 m., baigs 2022 m. ŠMPF	15.000 iš kurių 4 proc., t. y. 600 tūkst. Eur, skiriama įstaigoms funkcijoms – projektams administruoti	15.163	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (Sporto grupės 1 valstybės tarnautojo vykdomos funkcijos), VšĮ Švietimo mainų paramos fondo (19 etatų, ne valstybės tarnautojai) ir VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros (4,7 etato, ne valstybės tarnautojai)
Infrastruktūros skyrius	Investicijos sporto infrastruktūros plėtrai ir sporto bei sporto medicinos įrangai įsigyti	4	11.785	12.538	9.054	14.633 (2022 m.)		11.514	14.270	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos
Kompetencijų centras	Gero valdymo principų diegimas, pagalba sporto šakų federacijoms	4								Nauja funkcija
Bendrasis skyrius	Apskaita, viešieji pirkimai, planavimas, personalo, ūkio klausimai	8								
Iš viso		34	31.054	41.947	40.038	53.488	1.500 + 400 perkeliama įstaigos funkcionavimui, įsikūrimui	56.514	59.459	

Priėmus Vyriausybės nutarimus, susijusius su biudžetinės įstaigos įsteigimu, bus patvirtinti biudžetinės įstaigos Nacionalinės sporto agentūros nuostatai ir organizacinė struktūra, priimti kiti įstaigos veikimui reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai.

V. Biudžetinės įstaigos Nacionalinės sporto agentūros vykdomos funkcijos

Sporto įstatymo 6 straipsnyje įtvirtintos šios biudžetinės įstaigos Nacionalinės sporto agentūros funkcijos:

- 1) administruoja ir finansuoja aukšto meistriskumo sporto programas;
- 2) administruoja ir finansuoja nacionalines fizinio aktyvumo programas, Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamus nacionalinius ir regioninius fizinio aktyvumo projektus, sporto bazių pagerinimo projektus;
- 3) administruoja ir finansuoja į tarptautinės sporto šakos federacijos kalendorių įtrauktų tarptautinių aukšto meistriskumo sporto varžybų organizavimą Lietuvoje;
- 4) administruoja ir finansuoja pradinį, pagrindinį ir vidurinį ugdymą, vykdomą kartu su sportiniu ugdymu, skirtu išskirtinių sportinių gabumų turintiems mokiniams;
- 5) teikia sporto šakų federacijų konsultavimo paslaugas;

6) skatina sportininkus ir jų trenerius už pasiektus aukšto meistriško sporto laimėjimus;

7) atlieka kitas nustatytas ar Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pavestas funkcijas.

Administruodama aukšto meistriško sportą, biudžetinė įstaiga Nacionalinė sporto agentūra:

1) organizuos aukšto meistriško programų ir tarptautinių aukšto meistriško sporto varžybų projektų atranką, priims sprendimus dėl finansavimo skyrimo, sudarys sutartis dėl jų įgyvendinimo, prižiūrės jų įgyvendinimą;

2) išmokės sportininkams valstybės premijas ir stipendijas;

3) vykdys sporto organizacijų sporto kokybės stebėseną.

Taip pat biudžetinė įstaiga Nacionalinė sporto agentūra, kaip numatyta Sporto įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje, administruodama nacionalines fizinio aktyvumo programas ir fizinio aktyvumo bei sporto bazių pagerinimo projektus atlieka šiuos veiksmus:

1) organizuoja ir atlieka projektų atranką (vertina administracinę atitiktį ir turinio bei išlaidų pagrįstumą), priima sprendimus dėl projektų administracinės atitikties tinkamumo vertinimo, rengia išvadas dėl projektų tinkamumo finansuoti vertinimo ir jas teikia komisijai;

2) viešųjų pirkimų būdu organizuoja ir atlieka programų atranką;

3) priima sprendimus dėl valstybės biudžeto lėšų skyrimo programų ir projektų įgyvendinimui;

4) sudaro valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų programų ir projektų įgyvendinimo sutartis;

5) vykdo programų ir projektų įgyvendinimo priežiūrą, įskaitant prevencinę viešųjų pirkimų kontrolę ir stebėseną, išlaidų pagrįstumo ir teisėtumo vertinimą įgyvendinamose programose ir projektuose ir dėl jų priima sprendimus;

6) prižiūri projektų tęstinumo įsipareigojimų vykdymą, pasibaigus projektų įgyvendinimui;

7) nustato pažeidimus, švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka priima sprendimus dėl veiksmų, susijusių su nustatytais pažeidimais, atlieka pažeidimų tyrimus dėl programų ir projektų įgyvendinimo ir projektų tęstinumo įsipareigojimų vykdymo;

8) įgyvendina kitas šiame įstatyme ir švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytas funkcijas.

Nacionalinės sporto agentūros nuostatų projektas pridedamas.

VI. Steigiamos įstaigos teisinės formos pasirinkimas

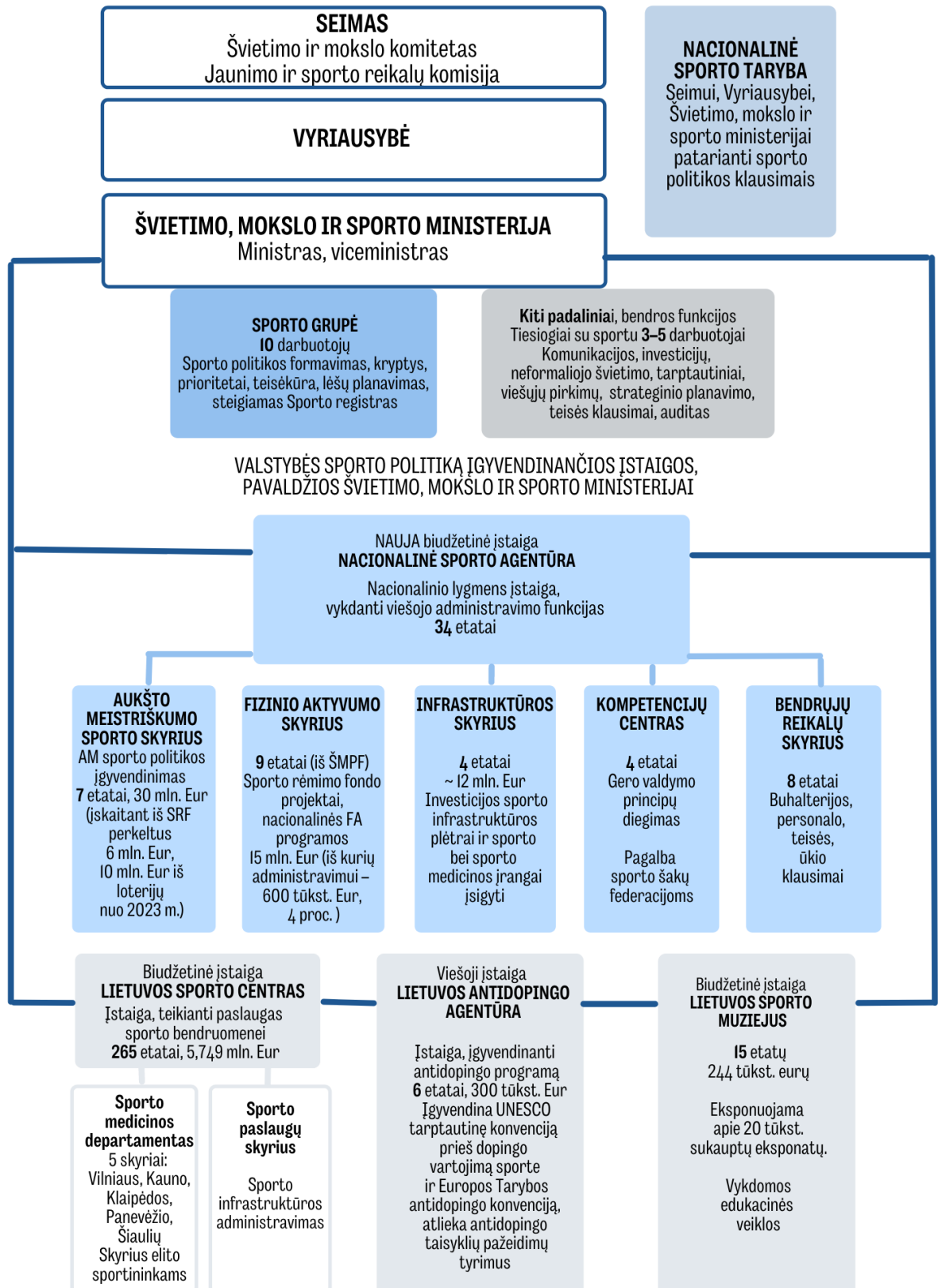
1. Biudžetinėms įstaigoms gali būti suteikiami įgaliojimai atlikti funkcijas visose Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnyje nustatytoje viešojo administravimo srityse: 1) administracinis reglamentavimas; 2) administracinių sprendimų priėmimas; 3) administracinių paslaugų teikimas; 4) teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūra; 5) viešųjų paslaugų teikimo administravimas. **Viešosioms įstaigoms, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, gali būti suteikiami įgaliojimai atlikti funkcijas tik Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnio 2, 3 ir 4 punktuose nustatytoje viešojo administravimo srityse** (administracinių sprendimų priėmimas; administracinių paslaugų teikimas; teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūra), **kai tokie įgaliojimai yra tiesiogiai susiję su viešosios įstaigos veiklos tikslais ir kai nėra valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, kurioms šie įgaliojimai gali būti suteikti.** Viešajai įstaigai negali būti suteikti viešojo administravimo įgaliojimai šiose srityse: administracinis reglamentavimas; viešųjų paslaugų teikimo administravimas.

2. Viešoji įstaiga paprastai steigama viešosioms paslaugoms teikti, viešasis administravimas nėra būdinga viešosios įstaigos veikla.

3. Atsižvelgiant į viešųjų įstaigų ir biudžetinių įstaigų veiklos teisinį reglamentavimą, siekiant optimaliausiai įgyvendinti valstybės funkcijas viešojo administravimo srityje ir valstybės sporto politiką, **tikslinga steigti biudžetinę įstaigą** prie Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (o ne viešąją įstaigą).

VII. Kitos institucijos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įstaigos, veikiančios sporto srityje

VALSTYBĖS SPORTO POLITIKĄ FORMUOJANČIOS ĮSTAIGOS

Vyriausybė 2020 m. sausio 15 d. nutarimu Nr. 33 „Dėl viešųjų įstaigų savininko ir dalininko teisių ir pareigų įgyvendinimo“ Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai perdavė 10 sporto įstaigų (likvidavus Kūno kultūros ir sporto departamentą prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės):

1. 3 biudžetines įstaigas: Lietuvos sporto centrą, Lietuvos sporto medicinos centrą ir Lietuvos sporto muziejų.

2. 2 viešąsias įstaigas: Lietuvos antidopingo agentūrą ir „Sportas ir poilsis“.
3. 5 viešųjų įstaigų dalininkės teisės ir pareigos: „Vito Gerulaičio vardo teniso akademija“, „Sporto olimpas“, „Plytinės kartodromas“, „Nacionalinis žiedas“ ir Lietuvos žiemos sporto centro.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija atliko įstaigų funkcijų peržiūrą ir sumažino įstaigų skaičių nuo 10 iki 6 – šiuo metu veiklą vykdo šios 6 įstaigos:

- 2 biudžetinės įstaigos iš 3: Lietuvos sporto centras (prijungtas Lietuvos sporto medicinos centras) ir Lietuvos sporto muziejus.
- 4 viešosios įstaigos.

Taip pat numatoma, kad iš 6 įstaigų liks veikti tik 4: viešąją įstaigą „Sportas ir poilsis“ numatoma likviduoti, o jos turtą perduoti biudžetinei įstaigai Lietuvos sporto centrui, taip pat atsisakyti viešųjų įstaigų „Vito Gerulaičio vardo teniso akademija“ ir „Plytinės kartodromas“ dalininkės teisių ir pareigų.

Taigi Švietimo, mokslo ir sporto ministerija nuo 2020 metais perimtų 10 sporto srityje veikiančių įstaigų sumažins iki 4 įstaigų.

Svarstyty alternatyvos dėl Nacionalinės sporto agentūros steigimo

Biudžetinė įstaiga Lietuvos sporto centras	Biudžetinė įstaiga Lietuvos sporto muziejus
Sudaro sąlygas sportininkams rengtis	Kultūros ministerijos pasiūlymu laikomas respublikiniu muziejumi
265 etatai 5 479 tūkst. Eur	15 etatų 244 tūkst. Eur
- Sporto infrastruktūros administravimas - Sporto medicinos paslaugos	- Eksponuojama apie 20 tūkst. sukaupų eksponatų - Edukacinės veiklos

1. Lietuvos sporto muziejaus pertvarkymas į Nacionalinę sporto agentūrą. Įgyvendinimas būtų pernelyg sudėtingas ir laike ilgiau truktų nei įsteigti biudžetinę įstaigą (pavyzdžiui, užtrunka darbuotojų atleidimas, įspėjimo terminai (kartais galimi ir ginčai, apskundimai), buhalterijos, archyvo tvarkymas ir kt., naujų pareigybių įsteigimas, konkursai ir pan.).

2. Lietuvos sporto centro pertvarkymas į Nacionalinę sporto agentūrą. Įgyvendinimas susijęs su reikšmingomis rizikomis (rizikas nurodė Lietuvos sporto centras):

1) **galima interesų konflikto rizika, nes ta pati įstaiga atliktų viešojo administravimo funkcijas ir teiktų paslaugas:** vertins ir lems lėšų paskirstymą bei jų naudojimo priežiūrą federacijoms (biudžeto lėšos) bei kitiems subjektams (fondas) ir, tuo pačiu, toms pačioms federacijoms ir tiems patiems kitiems subjektams teiks sporto (sporto bazių, maitinimo, gyvenimo, transporto, sporto medicinos ir kt.) paslaugas už tas pačias lėšas.

2) Ar galės dalyvauti viešuosiuose pirkimuose federacijoms, ar kitiems subjektams perkant paslaugas už pinigus, kurių tikslingumas buvo įvertintas ir prižiūrimas.

3) Negalės teikti projektų fondui, taip sumažindamas savo valdomos sporto infrastruktūros modernizavimo galimybes.

Atsižvelgiant į rizikas, kurios kiltų, jei Nacionalinė sporto agentūra būtų steigiamą pertvarkant Lietuvos sporto muziejų ar Lietuvos sporto centrą, tikslingiausia yra įsteigti naują biudžetinę įstaigą. Steigiant naują įstaigą nebūtų didinamas šiuo metu Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sporto valdymo srityje veikiančių įstaigų skaičius (jų skaičius kaip tik mažėja nuo 10 iki 4) ir būtų optimizuojamos sporto srityje veikiančios biudžetinės įstaigos, Lietuvos sporto muziejų prijungiant prie Lietuvos sporto centro. Tokiu būdu biudžetinių įstaigų skaičius liktų nepakitęs – sporto srityje veiktų dvi biudžetinės įstaigos, t. y. Lietuvos

sporto centras, sujungus Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos iš Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės perimtas 3 biudžetines įstaigas – Lietuvos sporto centrą, Lietuvos sporto medicinos centrą (kuris jau yra prijungtas prie Lietuvos sporto centro) ir Lietuvos sporto muziejų – į vieną, ir įsteigta nauja biudžetinė įstaiga Nacionalinė sporto agentūra.

VIII. Kitų valstybių pagrindinių sporto funkcijų pasidalijimas

Europos Sąjungoje sporto sritis palikta valstybių kompetencijai. Kiekvienos valstybės sporto sistema yra unikali, sąlygota tos valstybės poreikių ir pasirinkto sporto sistemos valdymo modelio: valstybinio, visuomeninio ar mišraus. Sporto politikos formavime, tiek jos įgyvendinime dalyvauja olimpiniai, paralimpiniai komitetai, visuomeninės, skėtinės sporto organizacijos su atitinkamai joms priskirta atsakomybe.

Valstybėse, Lietuvai artimose valdymo sistema, dydžiu, geografiniais ypatumais ar sporto pasiekimais, kuriose veikia sporto agentūros, įsteigtos agentūros finansuoja sportą (Danija, Didžioji Britanija, Slovėnija), veikia kaip kompetencijų centrai (Nyderlandai, Didžioji Britanija, Danija), atlieka taikomuosius tyrimus ir plėtrą, duomenų sklaidą (Suomija, Danija). Sportui finansuoti sporto agentūros skiria lėšas gautas iš azartinių lošimų (Danija, Slovėnija).

Didžiojoje Britanijoje yra sporto šakų federacijų, valstybės, olimpinio komiteto ir paralimpinio komiteto ir savivaldybių bendra veikla ugdyti aukšto meistriškumo sportą. Lietuvoje vieningos sistemos stoka. Be to, Didžiojoje Britanijoje sporto agentūra *UK Sport* strategiškai investuoja į Didžiosios Britanijos olimpinį ir paralimpinį žaidynių medalių potencialą, padeda Didžiosios Britanijos talentingiausiems sportininkams išnaudoti visą sportinį potencialą, identifikuoja talentus, padeda finansuojamoms organizacijoms siekti pasaulyje pirmaujančio valdymo ir lyderystės². *UK Sport* tikslas medalių siekimas olimpiniam ir paralimpiniam sporte, talentų identifikavimas ir tikslingas finansavimo paskyrimas³. Vertinant olimpiniais ciklais *UK Sport* Tokijo olimpinėms žaidynėms pasiruošti paskirstė 223,8 mln. svarų sterlingų (apie 267,3 mln. Eur) paralimpinėms – 74,9 mln. svarų sterlingų (apie 89,5 mln. Eur)⁴, *UK Sport* dirba apie 140 darbuotojų⁵. Taigi, tarptautinė praktika yra orientuota į aukštą meistriškumą ir medalių siekimą, o Lietuvoje to trūksta. Dalyvaujant olimpiadose ir nepasiekus keltų lūkesčių trūksta lyderystės prisiimant atsakomybę už prastus rezultatus. Didžiosios Britanijos sporto agentūros *UK Sport* gerąją praktiką perimtą ir Nacionalinė sporto agentūra.

IX. Teisės aktų pakeitimai

Turi būti pakeisti šie Vyriausybės nutarimai:

1. Didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų pareigybių skaičiaus sąrašas.

Biudžetinėje įstaigoje Nacionalinėje sporto agentūroje numatoma įsteigti 34 etatus, iš kurių 19 būtų valstybės tarnautojai.

Vadovaujantis Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių poreikio nustatymo kriterijų aprašu, ministerija motyvuotą pasiūlymą dėl Didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų pareigybių skaičiaus sąrašo keitimo ir minėtame apraše nurodyta informacija Vidaus reikalų ministerijai pagal poreikį **teikia iki einamųjų metų gegužės 1 d. ir rugsėjo 15 d.**

2. **Ministerijų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Vyriausybės įstaigų ir įstaigų prie ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų sąrašas pagal grupes**, patvirtintą Vyriausybės 2008 m. balandžio 24 d. nutarimu Nr. 358 „Dėl ministerijų, Lietuvos Respublikos

² <https://www.uk-sport.gov.uk/our-work>

³ <https://www.uk-sport.gov.uk/about-us>

⁴ <https://www.uk-sport.gov.uk/our-work/investing-in-sport/current-funding-figures> ; Svaro skaičiuoklė - svarai į eurus (bankai.lt)

⁵ [UK Sport Annual Report and Accounts 2019-2020 Web Accessible.pdf](#), 38, 39 psl.

Vyriausybės kanceliarijos, Vyriausybės įstaigų ir įstaigų prie ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų sąrašo pagal grupes patvirtinimo“, įtaukiant naują biudžetinę įstaigą Nacionalinę sporto agentūrą į II grupę.

3. **Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatai**, patvirtinti Vyriausybės 1998 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 914 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatų patvirtinimo“, išbraukiant valstybės sporto politikos įgyvendinimo funkcijas, kurios nebūdingos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai ir perduodamos naujai biudžetinei įstaigai Nacionalinei sporto agentūrai.

Galimos rizikos:

1. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija žymiai didina Didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus sąraše nurodytą pavaldžių įstaigų valstybės tarnautojų ir darbuotojų skaičių. Šiuo metu Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pavaldžioms patvirtinta (Studijų kokybės vertinimo centrui, Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrai, Valstybės studijų fondui) 76 pareigybės. Sąraše nurodomi net tik viešojo administravimo institucijų valstybės tarnautojai, bet ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis.

2. Vidaus reikalų ministerija gali nesutikti didinti bendro pareigybių skaičiaus, motyvuojant, kad pirmiausiai turi būti panaudojamos laisvos ministerijos ir pavaldžių įstaigų pareigybės. Ministerijai patvirtinta 288 pareigybės (iš jų, 3 atašė; neužimtos padaliniuose 22 pareigybės ir 1 pareigybė nepriskirta jokiam padaliniui), o pavaldžioms (Studijų kokybės vertinimo centrui, Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrai, Valstybės studijų fondui) 76 (laisvos 8).

X. Nauda, kurios tikimasi įsteigus biudžetinę įstaigą Nacionalinę sporto agentūrą

1. Įgyvendins valstybės sporto politiką. Vienoje įstaigose bus sutelktos sporto politikos įgyvendinimo funkcijos, susijusios su sporto finansavimu, taip užtikrinant strateginį požiūrį į reikalingas finansuoti potencialias sporto sritis ir jo paskirstymą. Bus užtikrintas reikalingas darbuotojų skaičius valstybės sporto politikai įgyvendinti. Perėjimas nuo dviejų organizacijų aukšto meistriškumo lėšų valdymo prie vienos organizacijos. Tokiu būdu bus sudarytos sąlygos, kad Nacionalinė sporto agentūra atletams suteiktų maksimalų aptarnavimo paketą:

- aukšto meistriškumo sporto pratybių ir aukšto meistriškumo sporto varžybų sąlygų sudarymas;

- informacija apie naujausius sporto mokslo pasiekimus, galimas diegti naujoves;
- infrastruktūra ir inventorių;
- valstybės premijos, valstybės stipendijos ir socialinės garantijos.

2. Aiškiai bus atskirtos valstybės politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijos. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija nevykdys jai nebūdingų valstybės sporto politikos įgyvendinimo funkcijų – jos bus perkeltos į biudžetinę įstaigą Nacionalinę sporto agentūrą.

3. Už aukšto meistriškumo sporto ir fizinio aktyvumo politikos įgyvendinimą bus atsakinga viena biudžetinė įstaiga (šiuo metu fizinio aktyvumo politiką įgyvendina Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, viešojo įstaiga Švietimo mainų paramos fondas ir viešojo įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra).

4. Įkurtas kompetencijų centras (biudžetinės įstaigos Nacionalinės sporto agentūros padalinys), kuris teiks metodinę pagalbą sporto šakų federacijoms dėl gerojo valdymo principų. Kompetencijų centras taip pat konsultuos sporto šakų federacijas ir kitas aukšto meistriškumo sporto programas rengiančias ir įgyvendinančias sporto organizacijas, atliks šviečiamąsias prevencijos funkcijas (pavyzdžiui, manipuliavimas aukšto meistriškumo sporto varžybų rezultatais, antidopingas, lyčių lygybė ir kt.). Kompetencijų centras galėtų padėti sporto šakų federacijoms analizuoti keliamus tikslus, juos pagrįsti ir aptarti rezultatus, identifikuoti problemas ir jas sava laiku spręsti.

5. Lėšų skirtų sportui panaudojimo efektyvinimas ir tiesioginio tikslo siekimas (olimpinių ir paralimpinių žaidynių, pasaulio ir Europos čempionatų medaliai). Nacionalinei sporto agentūrai perėmus sporto finansavimo lyderystę, būtų sudarytos sąlygos padidinti medalių skaičių. Medalių skaičius rodo, kad investicijos į sportą buvo sėkmingos.

6. Olimpinių ir paralimpinių jaunimo pamainos auginimas.

7. Sukauptos kompetencijos ir vienodas dėmesys tiek olimpiniam, tiek ir paralimpiniam sportui, nes pasaulio praktikoje yra lygybė.

8. Efektyvi Nacionalinės sporto agentūros veikla prisidėtų prie keliamų tikslų dėl medalių. Artimiausių dviejų olimpinių ciklų perspektyvoje iškeliamas tikslas pasiekti šiuos parengtų sportininkų ir iškovotų medalių rodiklius (2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sporto plėtros programa, patvirtinta Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 240 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sporto plėtros programos patvirtinimo“):

- 100 vasaros olimpiečių – 2028 m.;
- 16 žiemos olimpiečių – 2030 m.;
- 20 vasaros paralimpiečių – 2028 m.;
- 5 žiemos paralimpiečiai – 2030 m.;
- 60 kurčiųjų vasaros dalyvių – 2029 m.;
- 5 kurtieji žiemos dalyviai – 2027 m.;
- olimpinėse žaidynėse, olimpinių sporto šakų pasaulio ir Europos suaugusiųjų čempionatuose iškovotų medalių skaičius olimpinėse rungtyse, vienetais (2030 m. – 17);
- paralimpinėse ir kurčiųjų žaidynėse, pasaulio ir Europos neįgaliųjų čempionatuose iškovotų medalių skaičius (2030 m. – 17)⁶.

⁶https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/AMS%20modelio%20reformos%20kryptys_AM%20darbo%20grupe_20220101.pdf, 8 psl.